Een lang weekend in Mayenne

R. Zaremba
Spionkopstr. 13
2021 TH Haarlem

INLEIDING

Met een groepje Lacerta-leden hebben we sinds enige jaren de gewoonte om in het voorjaar een uitstapje in de ons omringende landen te maken om reptielen en amfibieën te bekijken en indien mogelijk te fotograferen. In 1985 bezochten we van 15 tot en met 18 mei het gebied rond het Franse stadje Mayenne. Mayenne ligt in Bretagne aan de gelijknamige rivier, zo'n honderd kilometer van de kust. Het omringende land is heuvelachtig met verspreid op de steilere hellingen kleine en grote bospartijen, waarin beken ontspringen, die het water afvoeren naar de rivier de Mayenne.

Het boerenbedrijf is gemengd, maar met duidelijk meer veeteelt dan akkerbouw. Opvallend zijn de bijna overal aanwezige houtwallen en het grote aantal drinkpoelen. Wij bezochten achtereenvolgens de omgeving van de camping, het Bois de Mayenne en het Bois de Bourgon.

Bois de Mayenne, vindplaats van *T. helveticus* en *S. salamandra*. Foto: L.G. Vos.

CAMPING EN OMGEVING

Op de eerste dag na aankomst hebben we de omgeving van de camping verkend. De camping ligt aan de rand van de stad langs de rivier in een weiland omzoomd door enkele bomen. Achter de camping rijst een steile, beboste helling op. Deze helling ligt op het zuidoosten. Naast de camping ligt een verwaarloosd, betegeld zwembad met bladeren op de bodem en drijvende plukken draadalg. Bij onze avondwandeling troffen we in het zwembad twee zwemmende vroedmeesterpadden (*Alytes obstetricans*) aan.

Hoger op de helling zat een roepend vroedmeesterpadje. Larven die we vonden konden we niet met zekerheid determineren. We vermoeden dat deze van de gewone pad (*Bufo bufo*) of de springkikker (*Rana dalmatina*) waren, omdat we deze soorten hoger op de helling in een klein weiland aantroffen. Een eindje van het zwembad aan de voet van de helling bij een omgevallen boom en een paar rotsblokken zagen we smaragdhagedissen (*Lacerta viridis*) en later ook nog hoger op de helling een muurhagedis (*Podarcis muralis*). Volgens een Fransman die naast ons kampeerde en deze camping

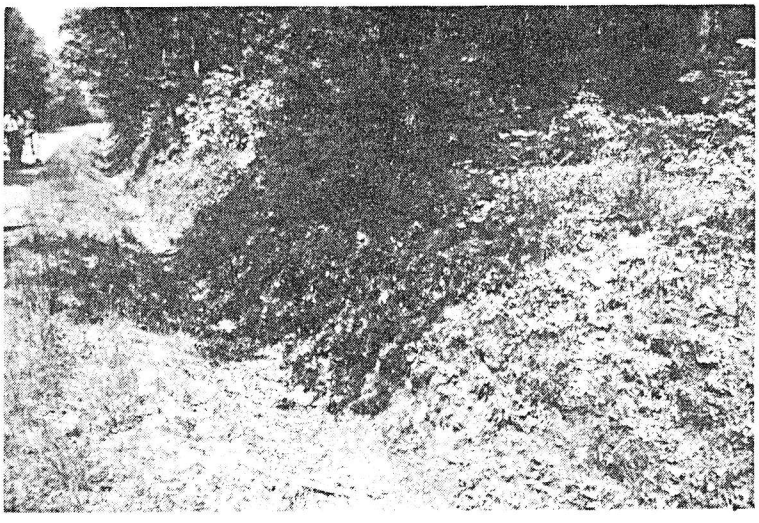

Bois de Mayenne, vindplaats van *P. muralis* en *L. viridis*. Foto: C. v. Oort.

regelmatig bezocht, moeten er ook nog twee soorten slangen voorkomen. Helaas hebben wij bij de camping geen slangen gezien.

BOIS DE MAYENNE

Bois de Mayenne is een groot bosgebied op een noord-zuid lopende heuvelrug. Het bos wordt omringd door met houtwallen omzoomde weilanden en enkele maisvelden. In het bos ontspringen talrijke beekjes. Op de heenweg ontbeten we op zo'n met houtwallen omzoomd weiland. Om ons heen hoorden we talrijke vogels, onder andere de wielewaal. Een van de houtwallen eindigde in een met gras en bramen begroeid heuveltje met ook veel verdroogd gras, waarop we zeker twintig levendbarende hagedissen (*Lacerta vivipara*) hebben gezien. De dieren lieten zich goed benaderen en fotograferen. In deze groep zagen we volwassen dieren en eenjarige. Wandelend langs deze houtwal zag een van ons nog een hazelworm (*Anguis fragilis*) wegschieten.

De volgende stop lag midden in het bos. Hier hebben we de auto achtergelaten en zijn lopend verder gegaan. Hier en daar werden een aantal veelbelovende stenen omgedraaid. Dat had succes. Vrijwel onmiddellijk vonden we een mannetje en een paar stenen verder een vrouwtje van de vuursalamander (*Salamandra salamandra*). Verder lopend bereikten we een beek, die we een eind stroomafwaarts volgden. Overal waar langzaam stromende gedeelten voorkwamen vonden we larven van de vuursalamander. Op een plaats waar de beek een pad kruiste, vonden we ze, in een karrespoor met mos in een wat dieper gedeelte met langzaam stromend water, zelfs in zeer grote aantallen (minstens vijftig). In dit karrespoor vonden we ook nog een tiental vinpootsalamanders (*Triturus helveticus*). Op een open plaats in het bos met veel hoogopgaand gras zagen we vier levendbarende hagedissen.

Op de terugweg naar de camping zijn we in een boog rond Mayenne gereden om nog wat van de omgeving te zien. Daarbij kwamen we langs een vijver met helder water en een dichte begroeiing, zowel in het water als langs de oevers. Bij onze nadering doken overal groene kikkers (*Rana esculenta*-complex) in het water. Ofschoon

Rana dalmatina. Foto: C. v. Oort.

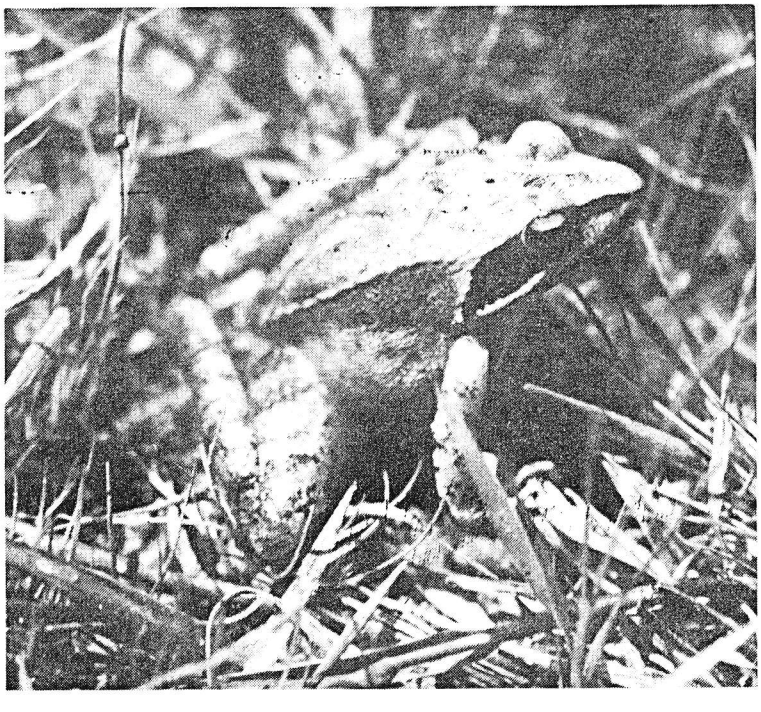

het water vrij helder was, waren er aanvankelijk geen salamanders te zien. Wel waren van veel waterplanten de bladeren dubbelgevouwen. De salamandereieren die tussen deze bladeren gevouwen zaten, konden alleen van de kamsalamander (*Triturus cristatus*) of de marmersalamander (*Triturus marmoratus*) zijn. Deze eieren zijn vrij groot met een vrijwel witte kern. Wat later hebben we een paartje volwassen kamsalamanders gevonden. Het mannetje hebben we op de foto vastgelegd.

BOIS DE BOURGON

De derde dag bezochten we een kleiner bosgebied. Een beboste heuvel omringd door verwaarloosd boerenland, brede ruige houtwallen en moerassige weilanden met enkele drinkpoelen. Tegen de bosrand bij het beekdal lag een oude boerderij met daarbij een geheel beschaduwde nogal sombere poel. Hierin vonden we vuursalamanderlarven en enkele vinpootsalamanders. Na enig zoeken in de omgeving troffen we onder een oude stronk een volwassen vuursalamander aan. Verder lopend bereikten we een weg met aan een kant een greppel waarin hier en daar water stond. Achter de greppel lag een steile, op het zuidoosten gelegen, dus zonnige, berm. De weg liep langzaam heuvelafwaarts.

Bovenaan was de heuvel bebost, de steile berm was hier begroeid met gras en laag blijvende kruiden. Er waren echter ook kale, stenige stukken. Op het lager gelegen gedeelte van de heuvel lag achter de berm een dichte heg met daarachter boomgaarden. De berm was hier begroeid met hoog opgaand gras, dat pas gemaaid was. Helemaal bovenop de heuvel zagen we enkele smaragdhagedissen en verderop enige muurhagedissen. In de greppel zaten springkikkers, vooral in de wat meer begroeide vochtige gedeelten. Beneden waren enkele veedrinkpoelen. Hier vonden we springkikkers, vinpootsalamanders, vuursalamanderlarven en larven van de vroedmeesterpad. Deze laatste hadden gezien hun lengte van ongeveer 7 cm kennelijk overwinterd. Enkelen van ons liepen verder langs de berm en zagen daar een ringslang (*Natrix natrix*), die lag te zonnen op het gemaaide gras. Enige tijd later zagen zij een andere slang wegschieten, die zij niet konden determineren. Op de terugweg hadden we geluk en zagen we een zonnende esculaapslang (*Elaphe longissima*) van 120 cm. Voor de foto lieten we hem even op de weg poseren. Hij vertoonde geen agressief gedrag, maar probeerde wel te vluchten. Na de foto hebben we hem netjes in de berm teruggezet. Een eindje verder vonden we onder een stuk plastic nog een exemplaar van 60 cm. Deze dreigde te bijten. Een jong van 20 cm dat we tussen het hoge gras vingen, beet naar alles wat bewoog. Deze vondst was de laatste, want helaas zat ons weekend er weer op.

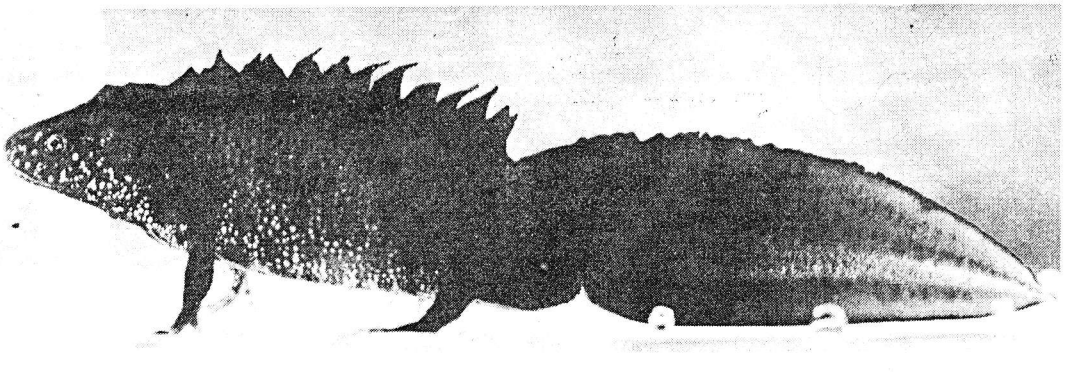

Triturus cristatus, mannetje. Foto: E. v. Gelderop.

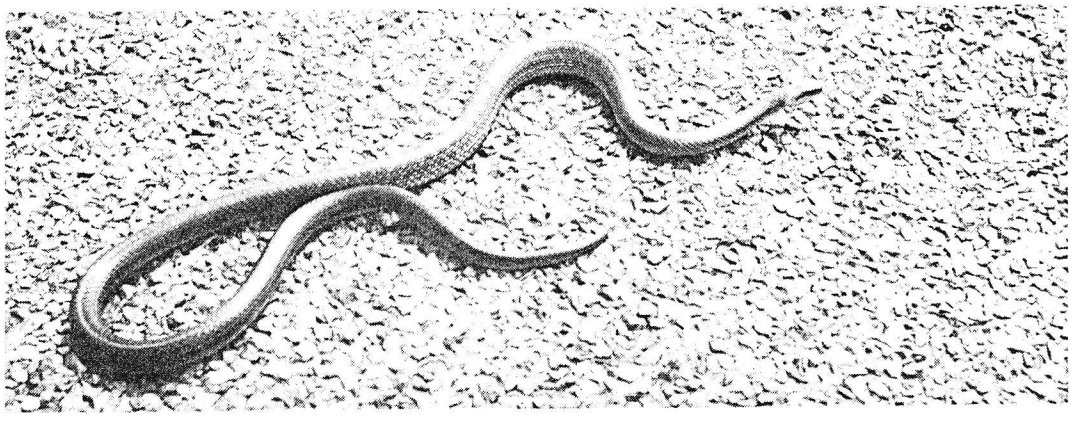

Elaphe longissima.
Foto:
E. v. Gelderop.

NAWOORD

De alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*) hebben we nergens gevonden. Deze komt hier blijkbaar sporadisch of niet voor. Op andere plaatsen in noord Frankrijk, Luxemburg en in de Eifel hebben we hem in heuvelachtig gebied vaak samen met de vinpootsalamander gevonden. Voor de determinatie van de gevonden dieren maakten wij gegruik van ARNOLD et al. (1978), HVASS (1973) en SPARREBOOM (1981).

A LONG WEEKEND IN MAYENNE

The surroundings of the little French town Mayenne were visited in the spring of 1985 (15-18 May). The reptiles and amphibians which were found, are summed up in the table.

LITERATUUR

ARNOLD, E.N., J.A. BURTON & D.W. OVENDEN, 1978. Elseviers reptielen- en amfibieëngids. Elsevier, Amsterdam.
HVASS, H., 1973. Reptielen en amfibieën van West-Europa. Moussault, Amsterdam.
SPARREBOOM, M. (red.), 1981. De amfibieën en reptielen van de Benelux. Balkema, Rotterdam.

Samenvatting van de vondsten.
A) Camping
B) Bois de Mayenne
C) Bois de Bourgon
D) Overige vindplaatsen

soort	aantal volwassen dieren	vindplaats	opmerkingen
Salamandra salamandra	3	B/C	Grote aantallen larven
Triturus helveticus	»20	B/C	Plus een eenjarige overwinterde larf
Triturus cristatus	2	D	Groot aantal eieren
Rana dalmatina	10	A/B/C	Vrijwel zeker ook kikkervisjes
Rana esculenta-complex	»20	D	
Bufo bufo	4	A/D	Vrijwel zeker ook kikkervisjes
Alytes obstetricans	3	A/C	20 larven op vindplaats C
Lacerta vivipara	20	B	Volwassen en eenjarig
Podarcis muralis	5	A/C/D	
Lacerta viridis	8	A/C	
Anguis fragilis	1	B	
Natrix natrix	1	C	
Elaphe longissima	3	C	